

NOVA GORICA

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA GORIŠKI OKRAJ

Važnost ustanavljanja krajevnih gospodarskih podjetij

Nagel gospodarski razvoj, ki se vsak dan izpolnjuje z ureditvijo našega petletnega plana, zahteva od organov oblasti, predvsem pa od krajevnih ljudskih odborov, da razvijajo ljudski odborov, ki so bili s tem tudi v ostalem od njih odvisni, je zavirala inicijativnost ljudstva in s tem razvoj naše vasi. To nam popolnoma dokazuje kampanja, ki se je dne 21. vršila in so volilci budno sledili poročilom KLO, ko so jih ti seznanjali s finančnimi proračuni. Kako močna je zainteresiranost našega delovnega človeka, da sodeluje v ljudski oblasti, to nam dokazuje polna udeležba na teh zborovanjih ter številni predlogi in nasveti, ki so jih volilci izrekli. To, da so ukinjene razne trošarine, eden izmed virov proračunskih dohodkov KLO, kar je ljudstvo z odobravanjem sprejelo, zahteva po drugi strani od organov oblasti in od ljudstva samega, da se resno lotijo iskanja drugih virov dohodkov, s katerimi bodo krili administrativne izdatke KLO, kot so izdatki za šolo, za razne ustanove in kraju in drugo. Vedno nam mora biti merilo za dobro vodenje finančne politike in s tem vsega gospodarskega udejstvovanja staren proračun dohodkov.

Od kod pa bodo KLO črpali te dohodke? Zelo dobro so to vprašanje težili nekateri KLO, ki so že pred časom pristopili k ustanavljanju svojih lastnih krajevnih podjetij. Kot primer lahko navedemo mestno gospodarsko podjetje v Ajdovščini, krajevno škafarsko podjetje Lokve, mizarstvo podjetje in žaga v Cepovanu, razne donosne krajevne gostilne v Renčah, Prvačini in drugod. — Po drugi strani pa imamo zopet precejšnje število krajevnih gostiln, ki jih niso KLO ustanovili iz krajevnih potreb, da bi s tem zadovoljili ljudstvo, ampak zato, da so pač imeli krajevno podjetje, seveda le po imenu. Brezbriznost KLO črniče, ki ne vodi nobene evidence nad tako krajevno gostilno, je krivičen primer, ki ga je treba odpraviti. Ugotovljeno je, da je ta obrat, ki ga upravlja njen prejšnji lastnik, imel v letu 1947 le 4 din dobička, kar je pač značilno, če imamo enako krajevno gostilno, oddaljeno od glavne ceste nekaj oddaljenem Lokavcu, prineslo v enem samem mesecu 4000 din dobička. Ta dva primera jasno dokazujeta, da je treba pri ustanavljanju lokalnih podjetij imeti v vidiku dve stvari, prvič, da v kraju obstoja res stvarna potreba po takem ali takem podjetju in drugič, da je rentabilno. Povsod drugod, kjer bi obstojal enak nezdrav nalog, kot je ta, je treba takoj podjetje izboljšati ali pa ukiniti.

Ko so na masovnih zborovanjih volilci izrekli predloge in sprejemali sklepe o ustanovitvi tega ali onega podjetja, niso se povsod pomislili, v kakšnem prostoru bo podjetje, kako je s potrebnim orodjem o ustanovitvi mestne kavarne in mestne restavracije, ki sta v tem centru okraja tako nujna, a jih še danes ni.

Da ima še tako pastven kraj možnosti zagotoviti si razne dohodke, nam dokazujejo primeri na Krasu, kjer so osnovali krajevne delavnice za izdelovanje bičev, kot na primer v Onaflescu in Brestovici. Zlasti podjetje bičev »Kras« v Onaflescu zelo dobro napreduje. Drugod n. pr. v Brdih je skoro po vseh KLO težnja, da si postavijo sušilnice sadja, ki so v tem sadiarsko-vinogradnem predelu res neophodno potrebne. Pa ne samo to. V KLO Cerovo bodo zgradili še apnenico, ki jim bo dala opno za gradnjo lastnega zadržnega doma, z njo pa bodo krili potrebe tudi v ostalih Brdih. Niso pa še pomislili, če bodo dobili drva za apneniške, če bo zemlja odonarjala, si bodo postavili tudi majhna onekarno. Marsikje po terenu ni obrtnikov, ne delavcev, ne kovačev, zato bodo morali KLO povsod tam pristopiti k ustanovitvi enega ali drugega krajevnega podjetja ali pa v okviru zadruge postaviti razne obrtniške delavnice. KLO Lokavcu je tako skoraj iz nje ustanovil stolarsko podjetje v Llanu pa si bodo postavili mizarstvo podjetje, ostale obrtnike pa bodo vključili v zadruge.

Mobilizacija vaše žene za izpolnitev setvenega plana, od kupa itd. se dopolnjuje danes s pospešeno mobilizacijo za njih vključevanje v zadruge in za plansko in organizirano udeležbo v veliki akciji Ljudske fronte — pri gradnji zadržnih domov.

Spasenija Babovič

Delovni kolektivi goriškega okraja v borbi za izvedbo plana

V nedeljo 25. jan. 1948 so se zbrali zastopniki sindikalnih, podružnic Okrajnega sindikalnega sveta k delovnemu posvetovanju. Okrog 160 zastopnikov članstva sindikalnih podružnic je razpravljalo o izpolnitvi plana, ki jih sindikalno delo sindikalnih podružnic beleži v preteklem letu. Konferenco je otvoril predsednik Okrajnega sindikalnega sveta tov. S. Gala Oskar, ki je navzočim obrazložil namen konference. Pozdravil je navzoče goste, sekretarja Okrajnega odbora OF, in predsednika OLO tov. Duja Albina, tajnika Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije tov. Pezdrija Romana, predsednika Zveze gradbenih delavcev Slovenije tov. Šubišča Silvana, zastopnike tiska in navzoče zastopnike sindikalnih podružnic in uprav podjetij.

Tov. Duja je konferenco pozdravil v imenu Okrajnega odbora OF, v imenu OLO in Okrajnega komiteta KPS. V svojem referatu je podal izrčen politični pregled dogodkov doma in v svetu. Dotaknil se je najprej petletnega plana ter poudaril, da je borba za izvedbo plana politična borba, borba za osamosvojitve in gospodarsko ureditve naše domovine. Z dnevnim izvrševanjem planskih nalog bomo onemogli prizadevanja reakcije in najbolj odgovorili vsem imperialističnim klikom, ki hujskajo na novo voljo. Vse naše prizadevanje naj bo usmerjeno, je dejal tov. Duja, v dnevno izvrševanje planskih nalog, ker predstavlja to izboljšanje življenja delovnega ljudstva in izgradnjo nove boljše družbene ureditve — socializma. Nakazal je v zvezi z velikimi nalogami, ki se danes postavljajo pred delovnega delovnega človeka, nujno potrebo samostojne in preizkušnje. Borba delovnega ljudstva za izvršitev planskih nalog zahteva razgledanost in strokovno sposobnost ljudi. S tem v zvezi so tudi naloge sindikalnih organizacij, ki danes popolnoma drugačne kot nekdaj. Ko je govoril o nalogah sindikatov, je poudaril, da je ena od velikih nalog plana tudi dvig kmečke proizvodnje, ki ima nalogo, da delovnemu ljudstvu ustvari in posreduje v dovoljni meri življenjskih potrebščin.

Ce kmečka produkcija ne bo dosegala potrebam industrije, tudi plan ne bo mogel biti izvršen. To zahteva prav od vsega delovnega ljudstva, da sodeluje pri tehničnem, gospodarskem in kulturnem dvigu našega kmečkega prebivalstva. Ta problem bodo reševale zadruge. Zadruga pa v bodoče ne sme in ne more biti samo distributer življenjskih potrebščin, ampak osnovna oblika dela v razvoju in dvigu našega podedelja. V tem morajo, je dejal tov. Duja, v prvi vrsti sodelovati vsi delovni ljudje na vasi, pa tudi industrijski delavci. V decentralizaciji zadrug se stavlja nujna potreba izgradnje zadržnih domov na vasi. V vsako vas zadrugo, v vsako vas zadržni dom, mora biti parola vseh delovnih ljudi, ki ustvarjajo novo družbo, kjer ni izkoriščanja človeka po človeku.

Ob koncu referata je tov. Duja še naglasil naloge sindikalne organizacije v zvezi z vključitvijo žene v industrijsko proizvodnjo. Pozval je zastopnike sindikalnih podružnic, naj v vseh svojih obratih odločno pristopijo k rednemu organiziranemu sindikalnemu delu, to je k pravemu socialističnemu tekmovalstvu in evidenciranju izvrševanja plana v vseh podjetjih.

Govor tov. Duja je bil z odobravanjem sprejet, kakor je tov. Donž, tajnik okraj. sindikalnega sveta, podal organizacijski referat. Nakazal je v svojem izjavljanju mnogo praktičnih delovnih prijemov, s katerimi je mogoče razbistri in razviti sindikalno delo v pravo smer. Osnoval je svoje besede na konkretno nepravilno prijeme, ki jih je uporabljalo mnogo sindikalnih podružnic pri svojem delu, ki seveda zato niso mogle imeti toliko in takšnih uspehov, kot bi bilo želeli. Pojasnil je predvsem, da vladajo v nekaterih podružnicah še nejasnost v pogledu sindikalnega dela. Ponudil je nekaj vedno mnenja, da je sindikat še vedno to, kar je bil nekdaj — organizacija za borbo proti upravnim podjetjem za ekonomsko izboljšanje. Druge so se pustili člani sindikalne podružnice zopet prevladati od uprav in bili neke vrste privrasci v podjetju. Sindikalna organizacija je radi tega trpela na svojem ugledu in ni nudila svojemu članstvu tega, kar bi morala — to je, da bi ga vodila v njegovem prizadevanju za izvršitev plana. Delo ni bilo raztegnjeno na vse sektorje sindikalnega dela, kot to predvidevali sklepi IV. plenuma ESJ. Nepravilni odnosi med odborom sindikalne podružnice in upravo podjetja so mnogokrat dušili inicijativno in voljo do dela pri posameznih delavcih.

Odnos do dela v sindikalni organizaciji je ponekod še tudi nepravilen. Z ozirom na to pomanjkljivosti je tov. Donž nakazal takojšnjo preusmeritev sindikalnega dela v vseh podružnicah. Predvsem je nujno takoj pristopiti k reorganizaciji podružnic, odborov, delitev oz. razširitvi sindikalnega dela po pododbovih in sindikalnih skupinah. Potrebno je, da se v odbore podružnic pritegne več

mladine in žena. Med prisotnimi 160 zastopniki podružnic je bilo na konferenci zastopanih samo 9 žena (ter približno toliko mladincev). Po obdelavi organizacijskih vprašanj in blagajniškega poslovanja je tov. tajnik obdelal socialistično tekmovalnost in delo obratnih tarifno-tekmovalnih komisij ter sodelovanje sindikalne podružnice pri organiziranju in kontroliranju tekmovalnosti in izvrševanja plana samega. Ugotovitev, da dela po normah samo nekaj večjih obratov in da so norme postavljene le v nekaterih obratih, nalaga upravnim odborom sindikalnih podružnic dolžnost, da čimprej seznanijo slehernega člana delovnega kolektiva s planom, s normami, s tekmovalnostjo in uvedbo grafikov. Da se odpravijo napake, ki se s tuintam pojavljajo v naših podjetjih kot posledica stare miselnosti in zaradi neizvedenosti razporeditve kadra, je nujno potrebno, da se delovni kolektiv zbira po svojih skupinah in oddelkih na proizvodnih konferencah, in te napake skupno z upravo podjetja sproti odpravljajo.

Vso skrb in pozornost morajo upravni odbori podružnic posvetiti popularizaciji udarnikov in novolarjev. Racionalna izbira in razmestitev delovne sile in poraba surovin mora biti prav tako skrb sindikalne podružnice kot uprave podjetja.

Dejstvo, da v nekaterih podjetjih še ni izvršena sistematizacija med. priča o tem, da naše podružnice in uprave podjetij niso posvečale udeležbe tega vprašanja dovolj pozornosti. Napočeno je mnenje nekaterih podružnic, ki so bile mnenja, da je to izključno briga uprave podjetja, nepravilno pa tudi pričakovanje onih, ki so menili, da jim bo okrajni sindikalni svet poslal odločbo o plačah.

Mnogo bodo mogli delovni kolektivi pokreniti tudi v pogledu higienskih in tehničnih zaščitnih opozoril dela v svojih obratih.

Odločno premalo paznje posvečajo člani sindikata svojemu socialnemu zavarovanju. Komisije za socialno zavarovanje v sindikalnih podružnicah, v večini primerov sploh ne obstojajo, ki pa samo na papirju.

Premajhna budnost nasproti simulantom in nezavednim članom se izraža v razmeroma visokem odstotku bolniških izostankov in v primerih, ki so se dogodili, da je uprava podjetja izstavila bolniški list brez natančnega vpisa zadnjega delovnega dne. Tudi taki primeri so, da so podjetja morale delavcem dopustne plačevati, ker jih ti radi neplanske razdelitve niso mogli izkoristiti. Podjetja in sindikalne podružnice bodo morale v bodoče bolj natančno voditi evidenco nad izostanki od dela ter uvesti tovarniški kontrol.

Tudi zelo perečega vprašanja prehrane in stanovanja uprave, odnosno upravni forumi in sindikalne podružnice niso reševale dovolj odločno. — Primeri kot n. pr. menza MLO Ajdovščina, ki dva dni enostavno ni imela kosila, ali menza v Sempetru, ki še danes ne pripada nikomur in nihče ne vodi kontrole nad njo, zahtevajo, da se v bodoče vodi več brige pristojnih organov o teh stvareh.

Površno in brez čuta odgovornosti izdana potrošniška potrdila zopet dokazujejo, da ponekod še niso pravilno razumeli načela pravilnega razdeljevanja gospodarskih dobrin. Istotako je zgrešeno mnenje neke sindikalne podružnice, ki je na svoji seji sklenila, da bo zaprosila za ukinitve trošarine na v njihovi obratni menzi porabljeno vino.

Da podružnica, ki je pisala Okrajnemu sindikalnemu svetu, da se ne strinja z uredbo o dvojnih cenah, ni študirala naše gospodarske problematike, je jasno takoj.

Ob koncu svojega referata je tov. Donž še govoril o nujni potrebi aktivnejšega in bolj masovnega sodelovanja v fizikuri, ki ima v izvedbi petletnega plana važne naloge — okrepiti in urediti delovnega človeka ter ga fizično usposobiti za izvrševanje gospodarskih nalog.

Tesna povezava in medsebojno sodelovanje upravnega odbora sindikalne podružnice in uprave podjetja, povezava sindikalnih podružnic z množničnimi organizacijami, dobra sindikalna organizacija z vsestransko organiziranim delom so predpogoji, ki bodo mnogo prispevali k pravočasnemu in točnemu izvrševanju planskih nalog v Tilovi petletki.

Zatem je kulturno prosvetni referent Okrajnega sindikalnega sveta tov. Planšek podal nekaj ugotovitev in smernic kulturno prosvetnega dela. Opozoril je na potrebo ideološke in politične prevzgoje delovnega človeka ter na nujnost, da mora sindikalno kulturno prosvetno delo zajeti vsakega člana delovnega kolektiva. Sindikalna organizacija mora posredovati članom vsestranske možnosti študija in ideološkega poglobljanja ter politične jasnosti. Skrbeti mora, da se v podjetjih organizira strokovni študij.

Kulturno umetniško delo mora sloveti na kulturnem dvigu in preobrazbi človeka, ki ustvarja novo družbo. Delo kulturno prosvetnih komisij mora biti načrtno in organizirano tako, da bo zajelo ves kolektiv. Knjižnica, časopis, kino, gledališka prireditev mo-

Ljudski odbor ne sme nikdar pozabiti, da je lokalno gospodarstvo prav tisto področje naše socialistične graditve, kjer bodo delovne množice lahko najbolj neposredno občutile njegove sadove, kakor tudi uspehe splošnega ljudskega poleta za izpolnitev petletnega plana.

E. Kardelj.

Tov. Pezdri Roman, tajnik Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije, je v svojem referatu predložil politične naloge, ki jih je pred sindikalne podružnice postavil V. plenar Enotnih sindikatov Jugoslavije. Sindikalne podružnice morajo dati vsemu delu politični značaj prizadevanj za dvig produkcije in izboljšanje življenjskega standarda. Zato morajo sindikalne podružnice sodelovati pri vsem delu, ki služi temu namenu. Z razvojem industrije je nujno potrebno dvigniti tudi kmetijstvo in zadržništvo. Sodelovanje sindikatov v zadržniški akciji in pri gradnji zadržnih domov je ena izmed velikih nalog, ki stojijo pred nami.

Tov. Pezdri je nadalje govoril o kulturno prosvetnem delu in sredstvih za ustanavljanje tečajev, večernih delavskih gimnazij, knjižnic, rdečih kotičkov itd. Ta sredstva naj se črpa jo tudi iz tona vodstev podjetij, ki se mora uporabljati vedno le sporazumno s sindikalno podružnico.

V zvezi z zaposlitvijo žene v produkciji je naglasil potrebo gradnje dečijih jasli ter domov igrice in dela. Nakazane naloge, ki so bile iznesene v referatih in stvari, ki jih je nakazala diskusija, je tov. tajnik OSS-a formuliral v sklepe, katerih najvažnejši so:

Reorganizacija odborov sindikalnih podružnic po sklepih IV. plenara Enotnih sindikatov Jugoslavije. Razviti sindikalno delo po vseh sektorjih. Formiranje komisij. Ureditve organizacijskega poslovanja sindikalnih podružnic.

Razviti kulturno prosvetno delo v vseh podružnicah.

Organizirati redni študij gospodarske problematike, zakonov in uredb. Seznaniti vse člane delovnega kolektiva s proizvodnimi nalogami podjetja ter uvesti grafično prikazovanje izvrševanja plana.

Uvesti na vseh delovnih mestih delovne norme, kjer to še ni možno pa skupinske norme ter jih stalno kontrolirati.

Skupno z upravami podjetij aktivirati proizvodna poslovanja na oddelkih ali gradiliščih.

Uvesti socialistično tekmovalnost ter najboljše delavce, udarnike, novolarje in racionalizatorje popularizirati.

Takoj začeti s pripravi za dostopno proslavitev prvega v svobodi obletnice ustanovitve OF in delavski praznik 1. maj.

Dati vso pomoč gradnji zadržnih domov in to s sodelovanjem pri pravih gradbenega materiala, pri gradnji sami predvsem pa s strokovniškimi — tehničnimi deli.

Povezati se z množničnimi organizacijami OF ter z njimi sodelovati na kulturno prosvetnem polju.

Urediti odnose do uprav podjetij in do forumov ljudske oblasti zavzeti stalne seestranske pomoči.

Izvršiti plan v vseh naših podjetjih.

S konference so bile poslano zdravne brzojavke II. kongresu AFZ Jugoslavije, predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku in GOESS.

Vas Prvačino bo zgradila zadržni dom do 27. aprila

Po vseh vaseh goriškega okraja je veliko zanimanje za gradnjo zadržnih domov. Na množičnih sestankih ljudstvo razpravlja in dela načrte, kje bodo postavili svoj zadržni dom. Pri tem gledajo, da bo njihovo bodoče gospodarsko in kulturno središče na najlepšem in najprimernejšem mestu gredi vasi. Že postavile upravne odbore za gradnjo zadržnih domov in pričele s pripravi: Prvačine, Vogresko, Renče, Bukovica, Gradisce, Ribemberga, Vrtolba, Gornji Lokavec, Srednji Lokavec, Ajdovščina, Vipava, Višnjevik, Nablo, Fojana, Medana, Anhoval, Avic, Ročanj, Gregar, Trnovo, Kojško, Hum, Vipolže, Opatje se, Črna, Temnica, Vojšnica, Podkraj, Črniče, Osek, Sempas, Ajševica, Sempeter, Lokve, Dol—Predmeja, Velike Zablje, Miren, Brje, Kanal, St. Vid, Dornberg, Otica, Kožbana. Pred vsemi pa prednjači Prvačina. Na množičnem sestanku so z navdušenjem sprejeli sklep o postavitvi zadržnega doma do 27. aprila, obletnice OF, ter istočasno napovedali tekmovalnost vsem vsem goriškega okraja.

Priloge potrebnega materiala so se takoj lotili. Tov. Zorn Andrej je odstopil 10.000 komadov opeke, nadaljnjih 10.000 komadov, ki so jim potrebni za dokončno dograditev, bodo nabrali med vasčani. Podri bodo tudi bunkerje iz opeke, ki jih je postavil okupator okrog vasi. Nekaj opeke bodo dobili s bližnji zapuščeni okuparji. Z delom so že pričeli in v nedeljo se je dela udeležilo okrog 200 ljudi. Ravno tako bodo potrebne željezo nabrali po vasi ter ga dali predelati. Pripravljenega imajo že 70 q cementa, 40 m³ peska, precejšnjo količino apna itd. Ostali material, kot gradbeni les, strešnike in drugo bodo v najkrajšem času nabavili drugod, ker nimajo možnosti, da bi te stvari preskrbeli doma. Za ves po-

trebni material že imajo potrebni kredit 60.000 din je odstopilo ljudstvo od posojila v Liran, ki ga je dalo še v času anglo-ameriške uprave. 20.000 din bo dala »Naprosa«, ki bo decentralizirana ter bo postala enotna kmečka zadruga, v katero bodo vključeni skoraj vsi prebivalci.

Zadržni domi bodo gradili ob glavni cesti takoj ob prihodu v vas. Poleg zadržnega doma bodo imeli zadržni domsko klet. Ker ima vas višinsko lego, pridelala okrog 3500 lit vina, bodo v bodoče polagali več pažnje na vinogradništvo. Na vrhu kleti bodo imeli dvorano za kulturno življenje. Na prvi kulturni nastop se že danes pripravljajo. Množične organizacije so sprejele sklep, da bo na dan otvoritve 27. aprila vsaka organizacija nastopila s svojim programom. Tako so se začeli pripravljati na njihov praznik.

Del novega zadržnega doma bo dvonadstropna stavba, dolga okrog 14 m ter široka 8 m. V njej bodo imeli trgovino, kmetijsko-kreditni oddelke zadruge s poslovnimi prostori ter skladišče, zadržni kavarno, knjižnico, štalično, šiviljsko delavnico itd.

Upravni odbor za gradnjo zadržnega doma je bil izvoljen na množičnem zborovanju iz zastopnikov vseh množičnih organizacij in se dejansko tudi zanima, da bi se zadržni dom dokončal čim prej. Čejejo sramo, da jim bo inženir izmeril teren, nato bodo takoj pričeli s kopanjem temeljev. Težkoče imajo zaradi pomanjkanja zidarjev, ker v vasi imajo le enega. Toda kljub vsem težkočam, ki se stojijo pred njimi, se jih vaščani ne ustrašijo, pravijo, da so še večje premagali, želijo si le urodnega vremena, ki bi jim edino lahko preprečilo njihov sklep, to je da bodo gradnjo zadržnega doma dokončali do 27. aprila.

Odpravimo napake pri razdeljevanju živilskih nakaznic

Maršal Tito je v svoji novoletni poslanici našim narodom poudaril važnost pravilne prehrane, ki jo v zvezi z ureditvijo letnega plana, zadal nalogo, da se vodi stroga evidenca potrošnikov. Maršal Tito pravi pri vprašanju nemarnega odnosa do dolžnosti in delovne zavesti med drugim naslednje: »Je pa del naših državljanov, ki jim manjka državljske zavesti do delovne dolžnosti. Delo se na več kategorij. Eni delajo zato, da bi zaslužili toliko, kolikor jim je potrebno, da se nekako preživijo v brezdelju. Tem ljudem je to mogoče zaradi tega, ker so dobro služili in bili oskrbovani z racionalnim kruhom in drugim živilom ne glede na to, ali delajo ali ne. Tega je sedaj konec: ti ljudje ne bodo dobivali racionalnega kruha in živeža v času, ko ne bodo nič delali, a so fizično sposobni za delo.«

Nov sistem evidenc potrošnikov potem seznamov upravičencev, ki jih sestavljajo krajevni ljudski odbori poimenično za vse potrošnike po strokah zaposlitve, služi temu cilju, da bodo oskrbovani z racionalnim kruhom in živilom samo oni potrošniki, ki so se vključili v izvedbo planskih nalog ter delanežmožni upravičenci. Nadalje ostali potrošniki, ki nimajo možnosti samoskrbe, a so fizično za delo sposobni.

Sestavljanje teh seznamov je dalo krajevnim ljudskim odborom precej dela, vendar nudi njim samim in celotnemu planu preskrbe točno sliko, kdo je upravičen do prejemanja živilskih nakaznic za kruh in moko in kdo ne, koga je treba preusmeriti v produkcijo, in kdo ima možnost samoskrbe.

Mnogi krajevni ljudski odbori okraja Gorica so smernice prehranjevalne politike in režima živilskih nakaznic po navodilih, ki jih je izdal ministrstvo trgovine in preskrbe, zelo dobro razumeli ter so zaradi svojega pravilnega poslovanja izvršili svojo državljsko dolžnost, kar so onemogočili, da bi državni žitni fond črpali oni potrošniki, ki imajo lastne zaloge, ali pa tisti, ki imajo možnost nabaviti si potrebne živilske potrebščine na prostem trgu. Ravno tako so mnogi krajevni ljudski odbori in aktivisti na vasi razumeli važno nalogo aktivizacije delovne sile za izvedbo petletke, ter so delazmožnim osebam odvzeli živilske nakaznice za kruh in moko, dokler niso zaposlene v produkciji, na drugi strani so pa prikazali važnost izvedbe petletnega plana ter so to delovno silo preusmerili tja, kjer je bila največja potreba po njej.

Delovno ljudstvo, ki zasleduje napore ljudske oblasti za izvedbo plana, ki pomeni izboljšanje ekonomskih pogojev delovnega ljudstva, je razumelo ta ukrep glede preskrbe potrošnikov kot nujen ter je samo pomagalo, da se izvrši pregled delovne sile, kakor tudi, da se nudi garantirana preskrba v hrani samo tistim potrošnikom, ki vlagajo svoje sile za izvedbo petletnega plana.

V okraju Nova Gorica so ta poziv nekateri ljudski odbori dobro razumeli ter so svoje poslovanje glede pregleda potrošnikov, sestavljanja seznamov upravičencev, prejema nakaznic za kruh in moko in samo razdelitev živilskih nakaznic pravilno usmerjali. Med temi prednjačijo predvsem KLO Ajdovščina, KLO Bilje, Vrpolje, Kanal, KLO Nehlo, KLO Bol-Predmeja, KLO Opatjeleto, Temnica, Dornberg, Vrtovin, Slap, Miran, Col, Podkraj, Grgar, vendar bi se dalo tudi pri naštetih KLO-jih delo v marsičem izboljšati.

Boljši kot so, bi lahko bili KLO Lokavec pri Ajdovščini, Smartno, Sempas, Ustje, Vipolže, Kojsko, Vrtojba, St. Peter, Milzen, Sv. Križ, Solkan in še marsikateri drugi.

Večina krajevnih ljudskih odborov ovira redno preskrbo zaradi zakasnele dostave seznamov upravičencev poznega obračunavanja izdanih živilskih nakaznic, kakor tudi zaradi poveršnega in malomarnega sestavljanja seznamov in netočnega pregleda izdanih živilskih nakaznic. Tako na primer KLO Prvačina, Ravno-Bate, Zapotok in Avče niso obračunali izdanih živilskih nakaznic še do 20. t. m., čeravno je zadnji rok do 14. tekočega meseca, KLO Deskle, Cepovan, Černice in Vipava še od meseca novembra niso obračunali izdanih živilskih nakaznic. Zelo površno sestavljene seznane in obračune z zakasnitvijo dostavljajo KLO Renče, Černice, Brje, Rihemberg, Višnjevik, Vogersko in še več drugih.

Več krajevnih ljudskih odborov se ne ozira na pozive, ki jih razglašajo Ministrstvo trgovine in preskrbe v dnevnih časopisih ter čakajo na pismena obvestila ali na posebnega kurirja od okrajnega odbora, da jih obvesti o načinu poslovanja. V zadnjem času je že več KLO po razglasu Ministrstva trgovine in preskrbe v »Ljudski pravici« dvignilo seznane upravičencev, med temi Ajševica, Bilje, Opatjeleto, Podkraj, St. Peter, Anhoval in še nekaj drugih. Prav bi bilo, da bi si vsi KLO naročili bodisi dnevnik »Ljudska pravica« ali pa »Slovenski poročevalec« in da slede dnevnim informativnim člankom in obvestilom.

Poleg navedenih napak, ki samim krajevnim ljudskim odborom otežujejo pravočasno in pravilno razdelitev živilskih nakaznic in plan preskrbe v celoti, je treba odpraviti tudi druge napake in nepravilnosti, ki povzročajo motnje v redni prehrani prebivalstva.

Ustanove in podjetja, ki zaposlujejo delavce in nameščence, povzročajo težave pri poslovanju krajevnih in okrajnih ljudskih odborov, ravno tako pa tudi potrošnikom samo zaradi tega, ker ne dostavljajo pravočasno in pravilno kategoriziranih potrdil po stroki zaposlitve. Dosedanja praksa, da ustanove in podjetja izdajajo potrošnikom potrdila o zaposlitvi v roku, se je pokazala kot nepravilna, ker so nekateri delavci zaposleni daleč stran od svojega pristojnega KLO, ki jih vodi v evidenci za prehrano. Zaradi tega nimajo možnosti potrošniška potrdila dvigniti ob določenem roku ter jih dostavljajo KLO z zamudo. Zaradi tega bodo morale vse ustanove in podjetja okraja Gorica urediti evidenco zaposlenih delavcev in nameščenecv tako, da bodo izpolnili potrošniška potrdila za vse zaposlene osebe po evidenci kraja zaposlitve in stalnega bivališča z označbo KLO, v katerem se vodi evidenca za prehrano, ter da bodo vsa potrošniška potrdila neposredno dostavljali pristojnim KLO najkasneje do 15. dne tekočega meseca.

Velika krivda, da mnogi KLO še ne vršijo svojih nalog pravočasno in pravilno, leži tudi v notranji organizaciji dela pri KLO. Več krajevnih ljudskih odborov je prepustilo poslovanje z živilskimi nakaznicami administraciji, ki jo je to primer v KLO Brje, kjer se tajnik ne zanima za delo pri razdeljevanju živilskih nakaznic, pa tudi referent za preskrbo se premalo briga za stvar. Ravno tako je nepravilno, če se vse delo zvali na tajnika, kot je to bil primer do sedaj pri KLO Kožbana, kjer je tajnica (žena) sama nosila vse odgovornosti. Celotni odbor se mora zavedati, da nosi vsi odgovornost za pravilno preskrbo svojega prebivalstva ter v opustitvi svojih dolžnosti zanemarljivo svojo službeno dolžnost.

Da bomo omogočili redno delitev živilskih nakaznic vsem upravičencem in s tem pripomogli k izvedbi nalog petletnega plana, moramo tudi pri administrativnem poslovanju odpraviti vse napake in nepravilnosti, ki se ponekod redno ponavljajo, bodisi zaradi slabe organizacije dela, bodisi premale pažnje za dvig strokovne sposobnosti kadra pri KLO.

V bodoče bodo primeri slabšega delovanja objavljeni v dnevnem časopisu, proti večjim krivcem pa bodo podzeti tudi disciplinski ukrepi, v primerih večje krivice pa tudi strožje administrativne mere.

Vsekakor se moramo zavedati, da samo pravilna evidenca potrošnikov in pravilno poslovanje z živilskimi nakaznicami omogoča pravilno in pravočasno oskrbo prebivalstva z živilskimi potrebščinami, kar omogoča uspešno izvedbo planskih nalog.

Pri odpravljanju napak mora sodelovati vse ljudstvo

Maršal Tito je v svoji novoletni poslanici ukazal velike uspehe in delovne zmage, ki smo jih dosegli v prvem letu petletke. V svojem govoru pa je naglasil, da so se v tem letu pojavile tudi različne napake in nedostaki, ki so onemogočili, da bi bile naše delovne zmage še večje. Tovarš Tito je dejal:

»Če hočemo pomanjklivosti in napake odpraviti in odpraviti jih moramo odkriti in vedeti, da je to potrebno ne le zaradi tistih, ki napake delajo, temveč tudi zaradi vseh delovnega ljudstva. S pravočasnim odkrivanjem napak dosegemo vzgojni namen: s tem dosežemo ne le, da se poboljšajo tisti, ki delajo napake in povzročajo pomanjklivosti, temveč tudi posvarimo druge, naj jih ne delajo. Napake in razne pomanjklivosti imajo danes drugačen značaj, kakor je to bilo prej v kapitalističnem sistemu. Te danes škodujejo ne le posameznikom, ampak vsej skupnosti, to je, škodujejo ljudstvu sploh, ker oškodujejo pomembno ljudsko imetje.«

Besede maršala Tita nalagajo vsem našim organom, državnim upravam, gospodarskim podjetjem, delavcem v tovarnah, kmetovalcem na vasi, nameščencem v pisarnah, z eno besedo vsemu delovnemu ljudstvu, da budno spremlja delo svojega podjetja ali ustanove, svojega ljudskega odbora, na vasi in da pomaga odpravljati s svojim aktivnim delom vse nedostatke, ki se pri našem delu pojavljajo ter razkrinkavati vse tiste, ki bi hoteli ali nehoti zavirati našo gospodarsko izgradnjo.

V naši državni upravi imamo različne organe, ki se s svojimi sredstvi bore proti napakam in pomanjklivostim našega dela. Eden takih najvažnejših organov je prav gotovo Kontrolna komisija, ki nima le nalogo, da odkriva nepravilnosti, temveč da tudi izboljšuje naš aparat in pomaga tam, kjer ljudje naletijo na težave, a ne znajo napak in pomanjklivosti sami odpraviti.

Kontrolna komisija je zaradi tega najuspešnejše orodje delovnih množic v borbi za njihovo boljše življenje. Za njeno nalogo jo še prav posebno povezuje z delovnim ljudstvom in delo kontrolnih organov je tem uspešnejše, čim večje je sodelovanje delovnih množic z njo.

Delo kontrolne komisije v preteklosti nam na nešteti primerih dokazuje, kako so delovni ljudje s posameznimi pritožbami ali predlogi pomagali odstraniti napake in pomanjklivosti v našem državnem aparatu, gospodarstvu itd. Tako so n. pr. kontrolni organi s pomočjo delovnih ljudi razkrili v okrajnem podjetju Šmarje pri Jelšah skorumpiranega upravnika, ki je brezvestno razmetaval skupno premoženje. V Kočevju so s pomočjo delovnih ljudi odkrili slabo gospodarstvo mestnih podjetij, kjer se je upravniki v sodelovanju s podrejenimi nameščenci posameznih obratov okoriščal s skupno imovino. Tako so delovni ljudje v veliki meri oblačali po napakah in pomanjklivostih, ki so jih dosegli na več načinov.

Obtem, plačeval posebej pridobno, zemljoraj, zgradbeni in rentni davek. Po novi dohodninski uredbi pa se vsi dohodniki tako iz zemljiške, zgradbene, obrata in posojil seštevajo in obdavčijo z enim davkom t. j. dohodnino.

Posebnost dohodnine je tudi v tem, da davčna stopnja ni enaka, ampak da raste z višino čistega dohodka (pregledni način obdavčitve).

Tako n. pr. se plača davek na dohodek kmetov do 2500 din čistega dohodka 4,5%, od dohodka 20.000 do 22.500 8,5%, od dohodka 45.000 do 50.000 14% itd.

Tak način je pravilnejši in tudi pravičnejši, ker bi bilo z enako davčno stopnjo davčno breme enako porazdeljeno na posamezne davčne zavezance in bi gospodarsko šibkejši zavezanci plačevali sorazmerno več davka, kakor pa gospodarsko močnejši, lahko pa rečemo, da bi faktično največje breme nosili delavci, uslužbeni in nameščenci.

Naša nova finančna politika pa zahteva, da morajo biti davčna bremen razdeljena pravično in sorazmerno med vse davčne zavezance. To pa dosežemo le tako, da zajamemo in obdavčimo z eno vrsto davkov skupno vse dohodke davčnih zavezancev.

Žalno je poudariti, da se obdavčijo dohodki na ozemlju enega okraja, to se pravi, da se dohodki davčnega zavezance in ki izvirajo iz različnih krajev istega okraja seštevajo in skupaj obdavčijo. N. pr. kmetovalec ima posestvo in stalno bivališče v Vipavi, vinograd v Vrtovinu, gozdove v Trnovem, zgradbo v Solkanu. Vsi dohodki

cen 3.300 do 3.850 din za komad. Izgovarja se, da so bili prašiči težki 10 do 16 kg, ter da je komad prodal po 2000 do 3500 din. Istotako sta tudi Kate Marija iz Budanj ter Vidmar Ljudmila iz Vrhopolja prodali prašiče po zelo pretirani ceni.

So pa tudi primeri, ko se hočejo nekateri okoriščati z dvoletniško izkaznico. Tako je Boženol Franc, kmet iz Medane, ki ima del svojega zemljiška onkraj državne meje, špekuliral na ta način, da je šel v Vidmar, kupil tam cement ter več plošek za tlak v hiši ter pripeljal vse skupaj po stranski poti mimo blokov na svoj dom. Ob isti priložnosti je Boženol pripeljal preko meje vrečo čevljev trgovcu Feri Antonu. Ko so organi oblasti naredili pri trgovcu hišne preiskave, niso našli ničesar, ker je že vse razprodal. Tak primer ni samo izrabljanje dvoletniške izkaznice, ampak je tudi špekulacija in črna borza.

Vsi omenjeni špekulanti so izročeni javnemu tožilstvu v nadaljnji postopki in bodo prejeti, kar so zaslužili.

Tudi pri prodaji mladih prašičev za rejne se hočejo nekateri okoriščiti. Na zadnjem živilskem trgu v Ajdovščini je Božič Alojz iz Budanj št. 60 po pretirani ceni prodal mlade prašiče težke od 7 do 10 kg po

Eden, prav gotovo zelo važen način je, da se državljan lahko obračajo na kontrolne organe, ki so po novi razdelitvi na sedežih vseh važnejših okrajev in sicer osebno, pa tudi pisмено. Do nedavnega je imela Kontrolna komisija na vseh sedežih bivših okrajev svoje inšpektorate, to je svoje organe, da se državljanom ni treba v vseh zadevah obračati na Kontrolno komisijo v Ljubljani. Da pa bi državljanom čim bolj omogočili sodelovanje s kontrolnimi organi, so bili tudi na sedežih nekaterih okrajev osnovani takozvani rajonski inšpektorati in Kontrolne komisije in sicer:

v Ljubljani za področje Ljubljane-mesto,

v Ljubljani za okraje: Ljubljana-okolica, Trbovlje, Kamnik,

v Kranju za okraje: Kranj, Škofja Loka in Jesenice,

v Postojni za okraje: Ilirsko Bistrico, Sežana, Rakek in Postojna,

v Solkanu za okraje: Gorica Idrija in Tolmin,

v Grosuplju za okraje: Grosuplje, Trebnje in Kočevje,

v Novem mestu za okraje: Novo mesto, Črnomelj, Krško,

v Celju za okraje: Celje-mesto, Celje-okolica, Šmarje pri Jelšah in Mozirje,

v Ptuj za okraje: Ptuj, Slovenske Konjice in Slovenska Bistrica,

v Mariboru za okraje: Maribor-mesto, Maribor-okolica in Prevalje,

v Murski Soboti za okraje: Murska Sobota, Radgona, Dolnja Lendava in Ljutomer,

Rajonski inšpektorati so organi Republiške kontrolne komisije in se lahko torej državljan obračajo nanje v vseh zadevah, kakor na Kontrolno komisijo v Ljubljani. To velja posebno za lokalne zadeve, ki jih lahko rajonski inšpektorati zaradi neposredne povezave z oblastmi svojega področja hitreje rešijo, kakor pa Kontrolna komisija, ki bi morala v takih zadevah šele stopiti v stik z oblastmi, ki bi lahko dale svoje mnenje k posameznim pritožbam ali predlogom.

Z osnovenjem rajonskih inšpektoratov je tako še v večji meri omogočeno delovnim množicam sodelovanje pri kontroli našega gospodarstva in upravnega aparata, omogočeno jim je, da pomagajo pri naši gospodarski izgradnji in s svojimi pripombami sodelujejo pri izboljšanju dela. Na ta način bo še v večji meri uresničeno eno osnovnih načel ljudske demokracije, to je, da široka ljudska množica sodeluje pri izgradnji države, da aktivno pomaga odstranjevati vse napake, ki se pojavljajo v našem gospodarstvu in političnem življenju. Tako bomo tudi lahko izpolnili svojo veliko nalogo, ki nam jo je dal v svoji novoletni poslanici maršal Tito in to je, borti se proti vsem napakam ter škodljivostim in delati še boljše, kakor v prvem letu naše petletke.

Onstran meje Teroristom sodijo izven Gorice

Vsej javnosti so še dobro znani septembrski progromi v Gorici, pri katerih so banditi iz »Divljin« Gorizije napravili Slovencem 40 milijonov lir škodo. Med napadenimi je bil tudi Viktor Mavrič, trgovec z vinom, ki stanuje na Placuti. Banditi so vrli v stanovanje in Mavriču je uspelo, da je pravočasno obvestil mimo prihajajoč »Celerec«, ki je dva bandita, ki sta iz strahu odvrgla orožje, aretirala. Bandita sta že precej nakradla in imela na sebi tudi obleko napadenega.

Te dni se je vršila razprava proti temu banditizmu izven Gorice, v Benetkah. Zakaj ravno v Benetkah? Seveda take razprave se morajo vršiti daleč proč od Gorice, da domača javnost ne more prisostovati. Poleg tega se je razprava vršila pri zaprtih vratih, da kdo ne sliši, kako bosta bandita priznavala svoji banditski posesti in tatvino. Danes še ne vemo o natančnem poteku te razprave, pač smo že marekaj silili posebno o govoru državnega tožila. Ko bomo točno obveščeni, se bomo k tej zadevi povrnil.

Knjižničarski tečaj za goristič okraj

V dvomesečnem tekmovanju ljudskih knjižnic za povečanje števila knjig kljub vsem uspehom še nismo dosegli najboljših rezultatov. V našem okraju so 103 knjižnice, kar je vsekakor precej, saj pride na vsak KLO po ena knjižnica in še več. Vendar naši ljudje še vedno zelo malo berejo. Nedvomno moramo iskati vzroke za to v dolgoletni fašistični vzgoji, ki je ostro preganjala slovensko berilo tako da naša knjižnica ni mogla postati resnična spremljevalka vsakdanjih potreb našega človeka.

Pogoj za to pa je, da bode v knjižnicah postavljene res taki ljudje, ki predvsem sami cenijo knjigo in bodo znali knjigo približati preprostem bralcu. Knjižničar mora biti vstranjsko razgledan, poznati mora našo literaturo. Poznati mora težnje in želje čitateljev, da jim bo znal pravično svetovati in jih usmerjati. Takih knjižničarjev pa je pri nas trenutno še malo.

Za čimprejšnjo odpravo teh pomanjklivosti bo okrajni prosvetni svet organiziral tridnevni knjižničarski tečaj in sicer od 5. do 7. februarja t. l. v dijaškem domu v Sempetru. Tečajniki se bodo seznanili z vso problematiko knjižničarskega dela, kakor tudi z našo in svetovno literaturo ter se posebno s praktičnim vodenjem ljudskih knjižnic in čitalnic.

Zaradi važnosti tega kulturno-prosvetnega dela je naloga prosvetnih svetov, sindikalnih knjižnic in raznih drugih prosvetnih društev, da pošljejo na ta tečaj svoje knjižničarje, kjer pa teh še ni, nekoga, ki ima zanimanje za knjigo. Prost izgovor, kakršnega so navedli nekateri prosvetni sveti, da se ni ničesar prijavilo, ter da ni nikogar, ki bi bil sposoben za tečaj, ne bo veljal. Ljudje je treba polskati in jim nuditi možnost razvoja. Ravno to pa je namen našega tečaja.

Tako imamo primer, da so delavci, uslužbeni in nameščenci, čeprav na pram drugim davčnim zavezancem v

nesorazmerno manjšem številu, plačali skoraj isto višino davka, kakor vsi kmetje, obrtniki itd. skupaj.

Tak primer se v letu 1948 ne sme več zgoditi, ker bi sicer našelo pravično in sorazmerne porazdelitve davčnih bremen postala mrta črka zakona, po drugi strani pa bi se dohodki, predvideni po proračunu v obštini meri zmanjšali.

Imamo dosti primerov, ko so davčni zavezanci malo ali pa ničesar prispevali v korist skupnosti, čeprav so za časa osvobodilne borbe izkoristili prilike in s profitaškimi špekulacijami ogromno zaslužili. Taki špekulanti se tudi danes upirajo pravilni obdavčbi in skušajo vplivati na davčne komisije bodisi kot bivši »veljakci« ali pa kot »spremožnejši«. Na dani je da bo slaba davčna komisija nasleda vsem mogočim trikom takega »veljakca«. Proti takim se ne sme v nobenem primeru popuščati, ker ko so drugi kraveži, dajali mogoče zadnjo ekorio kruha, so ti špekulanti samo grmadičili svoje premoženje in se v toku osvobodilne borbe in tudi pozneje znali izmuzniti vsaki dajatvi v korist ljudstva.

So tudi pogosti primeri lažnega prikrižanja dohodkov. Tak je tudi primer mlinarja, ki je za leto 1948 prijavil 89 lir čistega dohodka! S tem dohodkom si je lahko privoščil samo za vožnje tobaka. So tudi primeri, da so poedini davčni zavezanci prijavili čiste dohodke, ki niso dosegali povprečnih dohodkov delavca ali pa celo vajenca!

Na vse take pojave bo potrebno pri letošnji odmeri budno paziti, kajti zavedati se moramo, da bo pravilna odmera koristila tudi Krajevnim LO, kajti prav oni bodo udeleženi na tej dohodnini in obliki krajevne dohodnine.

Važno pa je pripomniti še to, da se nekateri izmikajo plačilu davka, navajajo vse mogoče vzroke, ki pa v vsakem primeru niso upravičljivi. Kakor mora vsak delavec ali pa uslužbenec računati na redno stroške, ki se ponavljajo iz meseca v mesec, tako mora vsak obrtnik, trgovec, gostilničar in poljedelec računati z izdatki na račun davka. Kdor ne računa na to, ponavljajočo se dajatev je slab gospodar ali pa namenoma noče prispevati skupnosti. Za take pa velja izrek: kdor ne daje skupnosti, od skupnosti tudi ne bo ničesar prejel. Vrh tega pa vsebuje naš zakon o davkih odnoso uredbo tudi določila, na osnovi katerih se lahko odmerjeni a še neplačani davek prisilnim putem izterja, poleg zamudnih obresti in izvršilnih stroškov.

V interesu vsakega dobrega gospodarja pa je, da odmerjeni davek takoj plača in da ne čaka opominov ali celo hujših ukrepov.

Onstran meje Teroristom sodijo izven Gorice

Vsej javnosti so še dobro znani septembrski progromi v Gorici, pri katerih so banditi iz »Divljin« Gorizije napravili Slovencem 40 milijonov lir škodo. Med napadenimi je bil tudi Viktor Mavrič, trgovec z vinom, ki stanuje na Placuti. Banditi so vrli v stanovanje in Mavriču je uspelo, da je pravočasno obvestil mimo prihajajoč »Celerec«, ki je dva bandita, ki sta iz strahu odvrgla orožje, aretirala. Bandita sta že precej nakradla in imela na sebi tudi obleko napadenega.

Te dni se je vršila razprava proti temu banditizmu izven Gorice, v Benetkah. Zakaj ravno v Benetkah? Seveda take razprave se morajo vršiti daleč proč od Gorice, da domača javnost ne more prisostovati. Poleg tega se je razprava vršila pri zaprtih vratih, da kdo ne sliši, kako bosta bandita priznavala svoji banditski posesti in tatvino. Danes še ne vemo o natančnem poteku te razprave, pač smo že marekaj silili posebno o govoru državnega tožila. Ko bomo točno obveščeni, se bomo k tej zadevi povrnil.

Knjižničarski tečaj za goristič okraj

V dvomesečnem tekmovanju ljudskih knjižnic za povečanje števila knjig kljub vsem uspehom še nismo dosegli najboljših rezultatov.

V našem okraju so 103 knjižnice, kar je vsekakor precej, saj pride na vsak KLO po ena knjižnica in še več. Vendar naši ljudje še vedno zelo malo berejo. Nedvomno moramo iskati vzroke za to v dolgoletni fašistični vzgoji, ki je ostro preganjala slovensko berilo tako da naša knjižnica ni mogla postati resnična spremljevalka vsakdanjih potreb našega človeka.

Pogoj za to pa je, da bode v knjižnicah postavljene res taki ljudje, ki predvsem sami cenijo knjigo in bodo znali knjigo približati preprostem bralcu. Knjižničar mora biti vstranjsko razgledan, poznati mora našo literaturo. Poznati mora težnje in želje čitateljev, da jim bo znal pravično svetovati in jih usmerjati. Takih knjižničarjev pa je pri nas trenutno še malo.

Za čimprejšnjo odpravo teh pomanjklivosti bo okrajni prosvetni svet organiziral tridnevni knjižničarski tečaj in sicer od 5. do 7. februarja t. l. v dijaškem domu v Sempetru. Tečajniki se bodo seznanili z vso problematiko knjižničarskega dela, kakor tudi z našo in svetovno literaturo ter se posebno s praktičnim vodenjem ljudskih knjižnic in čitalnic.

Zaradi važnosti tega kulturno-prosvetnega dela je naloga prosvetnih svetov, sindikalnih knjižnic in raznih drugih prosvetnih društev, da pošljejo na ta tečaj svoje knjižničarje, kjer pa teh še ni, nekoga, ki ima zanimanje za knjigo. Prost izgovor, kakršnega so navedli nekateri prosvetni sveti, da se ni ničesar prijavilo, ter da ni nikogar, ki bi bil sposoben za tečaj, ne bo veljal. Ljudje je treba polskati in jim nuditi možnost razvoja. Ravno to pa je namen našega tečaja.

Ljudstvo bo samo obračunalo s špekulanti

Po priključitvi Slovenskega Primorja k FLRJ je primorsko ljudstvo sprejelo oblast trdnjo v svoje roke. Sicer si je primorsko ljudstvo priborilo svojo ljudsko oblast že prej, to v coni »A« je po osvoboditvi maja 1945 leta anglo-ameriška uprava postavila svoje ovirane, ki so predpisali protiljudske zakone, in s tem tudi podpirali vse mogoče špekulacije na račun delavca in kmeta vključno črno borzo. Događa pa se še danes, da nekateri niso gre v glavo pošteno delo, hoteli bi še nadalje živeti s pomočjo raznih špekulacij. Samo ta mesec so imeli več takih primerov, bodisi pri navajanju cen ali pa pri nakupu vina brez dovoljenja, ali na kupu večje količine, kot jim je bilo dovoljeno. Bili so tudi primeri prekupčevanja in posredovanja, prodaje prašičev po zelo visokih cenah ter izrabljanje dvoletniške izkaznice v špekulativne namene.

Tako je Samotarčan Slavko, gostilničar iz Sinje gore 20 nakupoval žganje brez potrebnega dovoljenja, 76 litrov žganja, ki mu je bilo dovoljeno, je bilo izročeno vinarski zadrugi, izkupiček din 6.460 pa dan na razpolago socialnemu fondu. Poleg tega je priznal, da je tudi preteklo leto nakupil v goriskem okraju brez dovoljenja 2300 l vina in 95 l žganja. Podoben primer je tudi gostilničar Kravos Stanislav doma iz

Idrije — Kosovelova 5. Kupil je 6001 vina več, kot je imel dovoljenje, poleg tega pa ga je plačeval tudi po višjih cenah, kot je predpisano na podlagi kalkulacije. Zaradi tega je bilo vino zaplenjeno ter izročeno v vinarsko vinarsko zadrugo.

Enako sta poskušala odpeljati večjo količino, kot sta imela dovoljenje od OIO Oblak Franc iz Gornjega Logatca ter Kraljič Jože in Jesenova Jožet iz Loga pri Ljubljani. Prvi je kupil v vasi Brje 3608 l vina, medtem ko je imel dovoljenje za 3400 l. Poleg tega je vina plačal 7 din dražje, kot je imel v kalkulaciji. Kraljič Jožet in Jesenova Jožet sta ravno tako preplačevala vino ter nakupila 441 l vina več, kot bi smela. Vsem je bilo vino zaplenjeno ter izročeno vinarski zadrugi.

Posebne vrste prekupčevalec z živino je bil Leban Franc iz Gradišča št. 90, ki je od priključitve do danes zaslužil na račun kmeta lepo vsoto. Tako je kupil vola za 15.600 din, prodal pa za 14.900; drugrega je kupil za 14.050, prvi pa, da se ne pomenja, koliko je pri njem zaslužil. Kupil je tudi enega junca za 5000 prodal pa za 9000 din itd., itd. Izgovarja se danes, da je prekupčeval zaradi uslug ljudem.

Zaradi letošnje suše je bilo pri nas zelo malo živilske krme. Zato je bilo kmet prisiljen nabaviti si krmo drug-

KAKO BOMO GOSPODARILI Z GOZDOVI V BODOČNOSTI

Penko Albin.

predsedniki in tajniki KLO, da se

preteklega leta so bili storjeni ne-

predsedniki in tajniki KLO, da se

Penko Albin.

D O P I S I

Na Dolu-Predmeji bodo zgradili
zadružni dom

Vas Dol-Predmeja, ki leži nad Ajdovščino, je danes že pretežno obnovljena, čeprav je bila med borbo do te poškodovana in porušena. Ljudstvu v tej vasi pa ni dovolj samo obnova, hočejo si ustvariti še več — zadružni dom. Kakor so bili enotni v borbi, tako so danes enotni tudi pri delu. Prav dobro se zavedajo, da jim je zadružni dom nujen, če se hočejo gospodarsko in kulturno dvigniti. Za zadružni dom imajo že 20 m³ lesa, za apno si ne delajo pregleda, saj bodo

zgradili apnenico, iz starega železa, ki ga bodo dali pretopiti, pa bodo tudi dobili, kar jim je potrebno. Zadružni dom bodo zgradili na mestu, kjer stoji sedaj delno porušena hiša, ki ga bodo povzeli za eno nadstropje. V domu bodo naredili prostore za drugo s skladišč, prostora za sežede vseh množičnih organizacij ter dvorano; obnovili bodo tudi vaški vrtjak. Lahko smo prepričani, da bo ta dom eden izmed prvih v goriškem okraju, saj so nam za to porok borbeni in delovni Gorjanci. B. F.

AFŽ v Desklah
se je spomnila osirotelih otrok

Naša organizacija žena se pridno udeležuje na vseh področjih, tako pri raznih prireditvah kot nabiranih akcijah. Žene smo nabrle v vasi razno blago v vrednosti 815 din za slovenske otroke revnih družin, ostalih v Italiji. Prav tako smo v zvezi z II. Kongresom AFŽ razporedile 100 blokov po 1 din. Čeprav se naše žene udeležujejo na vseh poljih, bi bilo vendar želeli malo več zanimanja med njimi za naše gospodarstvo, kar je tudi dolžnost žene kot enakopravne z moškimi, da sodeluje pri izvedbi petletnega plana.

V Solkanu bomo imeli svoje postajališče

V nedeljo, 18. t. m. smo v Solkanu pričeli, v nedeljo, 25. t. m. pa nadaljevali s prostovoljnim delom za novo in preprosto postajališče Solkan, kajti vsak dan hodijo cele procesije ljudi z goriškega kolodvora proti Solkanu, da ne omenjamo množice solkanskih gimnazijcev, ki se tudi dnevno vozijo z vlakom v šolo v Sempeter. Kdor je v tem slabem vremenu prehodil Tovarniško ulico, to je cesto, ki veže kolodvor v Solkanu, bo videl potrebo postajališča v Solkanu.

Obenem z delom za postajo pa se je pričelo tudi delo pri stebrih, postavljenih se od nemškega okupatorja na najbolj prometnem delu ceste na Solkanskem trgu. Material teh nemških trdnjav je namenjen za nasip pri novi Solkanski postaji. Toda udeležba pri prostovoljnem delu je še vse premajhna, zato delo počasi napreduje.

Prostovoljno delo za postajališče Solkan se bo nadaljevalo. Ako bo udeležba polnoštevna, upamo da bomo delo končali prihodno nedeljo, 1. februarja. V. M.

Prostovoljno gasilsko društvo na Kanalu naj se obnovi

Osemdesetletni Stanje Justav, ki je že čez 60 let sodeloval pri prostovoljni požarni straži v Kanalu, je pozval bivše mlajše člane, naj se zopet zberejo ter obnovijo kanalsko požarno obrambo. Nadejamo se, da bodo po-
žrtvovalni Kanalci upoštevali upravičeno željo zaslužnega starčka ter v kratkem pristopili k obnovitvi prostovoljnega gasilskega društva.

Na Rafutu je bilo pretekli teden posebno živahno

Posamezne organizacije so med seboj kar tekmovali. Tako so prebivalci Rafuta priredili Leninovo proslavo in Zupančičev večer. Pri zadnji proslavi so se razen predavateljev in starih rečnikov posebno odlikovali pionirji in pionirke. Tudi večerni tečaj za slovensčino, ki je bil ustanovljen na pobudo italijanskih in furlanskih tovarišev, lepo napreduje. V torek je bil ob veliki udeležbi ustanovni občni zbor zadruge. Kljub slabemu vremenu se je zbralo 65 mož, žena, mladincev in mladič, ki so popravljali pot na Kostanjevico, jo

Nepravilno poslovanje zobozdravnika

Ze meseca julija letos se je zobozdravnik Saunika iz Sv. Lucije ponudil, da bi obiskal enkrat tedensko, in sicer vsako soboto, Čepovan. Krajemni LO mu je dal na razpolago primeren prostor. Nekajkrat je zobozdravnik Saunika res obiskal svoje klinike, ki jih je bilo precej. Prišel je zdraviti zobe z obiljbo, da se prihodnje soboto vrne. Vrniti pa se ni več, niti ni dal ljudem za to kakršnegakoli pojasnila. Ljudje so hodili tudi po tri ure z oddaljenih krajev, nekateri so imeli na pol popravljene zobe in čakali po več sobot, kdaj se zopet prikaže zobozdravnik. Ker ga le ni bilo, so ljudje pričeli govoriti, da se je upravičeno razburjati. Mnenja smo, da je tako vedenje zobozdravnika Saunika tako nekorektno, da je vsako komentiranje nepotrebno. Menimo pa tudi, da bi ne bilo napak, ako bi KLO Sv. Lucija ali Okrajni zdravstveni odtok v Tolmini poklical imenovanega na odgovornost, ker je jasno pokazal, da se po-
zvižga na vse tiste, ki so imeli vanj zaupanje. P. V.

Prijet je tat cerkvenih predmetov in ljudske imovine

Ze dalje časa so se v našem okraju dogajale tatvine cerkvenih predmetov. Tako so bili ukradeni razni cerkveni predmeti v cerkvi v Sempetru, Solkanu, na Kapeli, v Kostanjevici itd. Organ Narodne mlade so se vrgli takoj na delo, da bi našli tat. Ze dalje časa se je našim varnostnim organom zdelo sumljivo Gerbec Marija, stanujoča v Rožni dolini 18, zlasti zaradi svojega razuzdanega življenja in pijančevanja. Pri preiskavi na njenem domu so našli 150 x 5 m modrega blaga, za katerega se je dalo sumiti, da je cerkvena last. Pri zaslišanju je priznala, da je v Sempetru v cerkvi ukradla cerkveni pri 2,5 m velik, prav tako pa je kradla tudi v Solkanu ter Kostanjevici. Po izjavi župnika iz Sempetra in Solkana je bilo ukradenega več blaga, česar pa zvitata tatnica ne priznava. Priznala je tudi, da je v prosvetni dvorani v Sempetru prebrala zavoso, veliko 4 x 1 m, ter jo hotela odnesti, kar pa ji ni uspelo. S tem svojim delom je naredila najmanj 1000 din škodo. Organi Narodne Mladi preiskujejo še druge enake tatvine, ki jih je verjetno tudi ona izvršila. Gerbecova je sedaj v zaporu ter bo za svoja dejanja prejela zaslužen kazen.

27. I. 1944.

Tega dne so izvršili Nemci iz postojanke v Idriji zahrbten napad na Partijsko šolo v Cerknem in zverinsko pobili 47 tovarišev, po večini mladih partijskih kadrov s Primorske in Gorenjske.

Še dolgo po 27. januarju 1944 je ležalo na nas, ki smo ga preživeli, kot globoka žalost in težka bolečina. Živeli smo skupaj — trije predavatelji, 120 kurzistov in majhna zaščitna četa — komaj dva tedna, pa nas je zadelo, kakor da bi nam padali najdražji prijatelji iz rane mladosti. Dnevi so takrat pomenili leta.

Pričeli smo s kurzom v Čepovanu, a smo se morali kmalu umakniti, ker so Nemci pritiskali od Gorice in od Idrije. Takrat je znana »Lukina patrola« zadržala dolgo kolono Nemcev pri Laznem nad Čepovanom in jim preprečila vdor v Čepovan. Tako se je mogla šola v redu umakniti na Lakovec, od tam pa pozneje na Lokve, nato preko Trebuše na Šentvidsko goro in končno v Cerkno. Nekajkrat je bila cela šola na položajih. Vse to nas je močno združevalo in kalilo.

V Cerknem se je kurz nadaljeval. Kraj je bil nekako na sredi osvobodjenega ozemlja. Okrog in okrog, zlasti proti Idriji so bile razporejene brigade, štabi in edince komand mest. Bolj kot z nepričakovanim napadom Nemcev smo računali z borbami in izrazi iz zraka. Cerkno je bilo v tem času že večkrat bombardirano. Da bi se vsaj deloma izognili tej nevarnosti, smo dne 26. ja-

nuarja prenesli predavanja, ki so bila v skupni dvorani, na večerne ure, medtem ko so bili kurzisti čez dan razporejeni po hišah. Pozneje se je pokazalo, kako nam je ta ukrep pomagal, da ni prišlo do številnejših žrtv.

Komaj se je 27. januarja zdanilo, smo začeli prvi, dobro znani, odprti rafal iz švabskega mitraljeza. Škočili smo na cesto. Ta hip so se povsod sikale kroglice. Majhna skupina nas je tekla po ozki ulici, kroglice so živčale nad glavami in se zlagale v zidove in v zabita okna. Zdržali smo se z nekaj tovariši, ki so povedali, da so se druge skupine že umaknile in da smo med zadnjimi. Tekli smo v stranske ulice in v gozd na desni. Bili smo kmalu izven ognja, v cerkanskem kotlu pod nami pa je še vedno strahovito pokalo in regljalo. Še vedno nismo vedeli ničesar za obseg napada, vedno bolj nas je skrbelo neizvestnost in usoda drugih tovarišev.

Nenadoma se je oglasil težki minomet in tolkel v Cerkno. Pozneje smo zvedeli, da je to delo komandirja Cirila, ki je imel nad Cerknem sedež štaba divizije. Ko je slišal pokanje v Cerknem, se je takoj znašel in začel streljati v vas. Kolona okrog 200 Nemcev, ki so si bili svesti, da so sredi osvobodjenega ozemlja, jo je takoj popihala, misleč, da gre za pričetek partizanskega napada. Pozneje se je pokazalo, da je Ciril s svojo prisotnostjo duha rešil mnoga življenja!

Nastopila je grobna tišina. Samo opoka je od časa do časa silovito pokala. Švabi so sežgali predavalnico

FIZKULTURA

Pregledali smo delo in uspehe naše fizikulture

18. t. m. je bil v Sempetru pri Gorici fizikturni plenem goriškega okraja. Veliko število prisotnih zastopnikov iz vasi je dokazalo, da smo in da bomo še množičneje zajeli fizikulturo.

Okrajni fizikturni odbor je podal svoj redni obračun dela. V tem poročilu je bilo jasno pokazano delo, ki smo ga izvršili. Uspehi, ki so bili vsekakor zadovoljivi, če pomislimo na dosežene rezultate pri lahkoatletskih tekmah ali na naših crossih. Da se je v preteklem letu izvedlo več nastopov, lahkoatletskih tekem, plavalni dvoboji, peterboji, da se je organizirala tako množično Titova štafeta, vršile tekme namiznega tenisa, igralo na 50 nogometnih igrih in vršilo več šahovskih dvobojev, vse to nam dokazuje, da smo na pravi poti. Lahkoatletska reprezentanta je na prvenstvu Slovenije odnesla prav lepe uspehe. Saj je bila tov. Silčević pri teku na 800 m prva, tov. Kofal Vera pa je na državnem lahkoatletskem tekmovalju odnesla prvo mesto v metu diska. Da se je fizikultura tudi že uveljavila med našim ljudstvom, smo v preteklem letu videli na okrajnem fizikturnem zletu, kjer je nastopilo preko 400 mladink, 100 mladincev in 400 pionirjev. Vendar polagajo naše sindikalne podružnice še vse premalo pažnje na fizikulturo. Tudi naše mladinske organizacije ne izpolnjujejo v zadostni meri postavljenih nalog. Nekatera FD se premalo brigajo za delo med članstvom, neka društva niso niti registrirala svojega članstva. Da pa smo v preteklem letu organizacijsko napredovali, nam dokazujejo občni zbori, ki jih je bilo v preteklem letu 9, v letu 1946 pa samo eden, in sicer v Čepovanu.

Delegat je v imenu FOS-a pozdravil tov. Gruđen Maks, ki je tudi podaril, da moramo v letu 1948 posvetiti glavno pažnjo splošni vadbi. Obstoja bodo društva za splošno vadbo in splošna društva. Vstop v športno društvo bo zahteval precej znanja. Vzgojiti moramo kader dobrih vodnikov za splošno vadbo, ker bodo le ti res steber množične fizikulture. Ko danes pregledujemo delo za nazaj, moramo imeti tudi jasno perspektivo za v bodoče. Petletni plan

zahteva od nas zdrav rod, ki bo kos vsem nalogam, ki nas čakajo. Če mora biti ob koncu petletke v Sloveniji 80.000 aktivnih fizikulturikov, nam to število nalaga precej dela pri dvigu fizikulture in pri vzgoji fizikturnega kadra za splošno vadbo.

Pri diskusiji se je opazilo, da fizikturno delo precej ovira pomanjkanje orodij in prostorov. Saj v Goriškem okraju prav za prav ni niti ene telovadnice. Skoraj vsi diskutanti so omenili tudi pomanjkanje strokovnega kadra. Tovariši iz Vipave je pripomnil, naj na tečaj tečajo le tisti, ki bodo po izvršenem tečaju res vodniki na vasi.

Pred volitvami v nov odbor je sekretariat okrajnega fizikturnega odbora za Gorico izrekel pohvalo FD Čepovanu kot najboljšemu, ki je tudi dobil nagrado od komiteja za fizikulturo pri vladi LRS. Pohvaljeno je bilo tudi FD Sreški Breg, fizikturni aktiv Bilje kakor tudi FD Vipava. Priznanje gre tudi FD Ljupčev-Testen. Za pohvalo na skupščini FZS sta bila predlagana tov. Močič iz Mirne kot najstarejši aktivni

FD Vipava : FD Sežana 1:1

Zadnja tekma jesenskega prvenstva Primorske.

25. januarja se je odigrala na igrališču v Sempetru pri Gorici zadnja tekma jesenskega prvenstva med FD Vipavo in FD Sežano.

V prvem polčasu sta bili obe moštvi zelo borbeni, večkrat bi lahko izkoristili priliko za gol. Posebno pa FD Vipava bi lahko večkrat dosegla gol, če bi igralci imeli točnejše strelje, saj v prvem polčasu je bilo streljanih več kot pol strela ali vsi iz gola.

Prvi polčas je bil končal z rezultatom 0:0.

V drugem polčasu je bila igra še bolj razvidna in je valovala iz polja na polje, obe moštvi sta se trudili, da bi dosegli gol. Po lepi in povezani akciji je uspešno igralcu FD Vipava, Turčinoviču, da je zabil prvi gol. Za nekaj minut pozneje pa je sodnik prisodil proti FD Vipava enajstmetrski strel. S tem strelom je FD Vipava izenačila rezultat. Hitro za tem golom se je igra še bolj razvila na obeh straneh. Obe ekipi sta se trudili, da bi rezultat povišali ali vse zaman. Obrambi obeh ekip sta čuvali svoja vrata, ne da bi

fizikturnik, ki je star 60 let, in tov. Orel iz Bilje.

Po volitvah so si delegati zadali obveze, ki jih bodo morali v petletki izvršiti. Vzgojili bodo 2000 aktivnih fizikulturikov, 250 smučarjev, 1000 lahkoatletov, 400 za košarko in odbojko, 300 za namizni tenis, 100 za vaje na orodju ter manjše število za druge panoge. Za fizikturni znak jih bo v petletki izpolnilo norme 2000. V petletnem planu bodo fizikturniki goriškega okraja dali 6000 delovnih ur. Poleg tega pridejo v obveze se graditve telovadišč, telovadnic, bazenov in nabava fizikturnega orodja.

Razen vseh teh navedenih uspehov in napak lahko mirno rečemo, da smo v preteklem letu napredovali, nismo pa storili vsega, da bi fizikultura postala res last vsake delovne ljudstva. Če se bomo držali obvez, ki smo si jih zadali v našem petletnem planu, bomo lahko uspešno prodrli s fizikulturo med naše delavske in kmečke množice ter izpolnili svojo dolžnost.

Balderman Rudi.

eni ali drugi uspešno doseči gol. Moštvo FD Sežane je v tej tekmi pokazalo precej lepo in povezano igranje. Moštvo FD Vipava pa borbenost in fizično sposobnost ter voljo do zmage. Med vsemi igralci na polju se je odlikoval najbolj srednji napadalec FD Sežane (Smrčec). Med igralci FD Vipava pa se je pokazala dobro obramba Bajce, Poniž, Kofala. Tekma se je končala z rezultatom 1:1. Tekme je sodil dobro sodnik Guardijančič iz Ljubljane. FD Vipava a te tekme, ki se je odigrala neodločeno, je osvojila nogometno jesensko prvenstvo Primorske. — FD Sežana je dosegla drugo mesto.

Leštica prvenstva Primorske grupe.

Vipava	9	6	3	0	26:3	15
Sežana	9	6	2	1	36:14	14
Tolmin	9	6	2	1	27:16	14
Poljane	9	6	1	2	37:7	13
Gorica	9	5	1	3	24:15	11
Volga	9	5	2	2	22:24	11
Ajdovščina	9	2	1	6	17:29	5
St. Peter na Kr.	9	2	0	7	9:30	4
Rudar	9	1	1	7	4:38	3
Anhovo	9	0	0	9	4:30	0

še za to zaprosijo najkasneje do 10. marca 1948.

2. Spremembe imen med okupacijo

Znano je tudi, da je pri nas med okupacijo okupator spreminjal osebna imena. Okupator je za uporabo matičnega izdaja posebno odredbo z dne 26. februarja 1942 glede nemškega naziva pšave rodbinskih in rojstnih imen na okupiranem ozemlju s seznamom imen, ki so običajna na tem ozemlju. Bil pa so tudi primeri, da so bila tedaj spreminjena osebna imena tudi na prošnjo in po želji posameznikov, ki so simpatizirali z okupatorjem.

Ta problem je rešil naš zakon na prav enostaven in edino pravičen način. Komur koli je bilo spreminjeno osebno ime med okupacijo, mora v prihodnje uporabljati osebno ime, ki ga je imel pred 6. aprilom 1941. Če pa želi obdržati spreminjeno ime, si mora za to izposlovati do 10. februarja 1948 posebno dovoljenje republiškega ministrstva za notranje zadeve. Če do omenjenega roka ne vloži prošnje, ali če se mu ne dovoli nadaljnja uporaba spreminjenega imena, mora uporabljati svoje prejšnje ime, ki ga je imel pred 6. aprilom 1941.

To velja samo za vse spremembe imen med sovražniško okupacijo po okupatorjevih predpisih.

OPOZORILO

Odešek za finance OLO Gorica se je preselil iz Ajdovščine v Solkan, v zgradbo Okrajnega ljudskega odbora. Svetogorska ulica števil. 158. — Odešek za finance OLO Gorica — Solkan.

Opozorilo

Starše, dede in babice padlih, umrlih in pogrešenih borcev aktivistov in umrlih vojaških vojni invalidov od I. do VII. skupine iz Narodno-osvobodilne vojne in iz prejšnjih vojn, dalje starše vojaških oseh, ki so umrle v mirnem času v vojaški službi jugoslovanske armije ali bivše jugoslovanske vojske zaradi ran, poškodb, ter starše vojaških mirodnih invalidov od I. do VII. skupine opozarjamo na Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o invalidskih prejemkih z dne 28. junija 1947, ki je bila objavljena v Uradnem listu FLRJ z dne 4. julija 1947, števil. 56.

Po tej uredbi se je starostna meja za dosego pravice do invalidnine pri starših, dedih in babicah znižala od 60 na 56 let. Za pridobivanje neaposobnosti imajo pravico do invalidnine ne glede na starost.

Pravico do invalidnine, toda samo do polovljenja, imajo po spremeni uredbi tudi starši, dedje in babice, ki so delovali, namočeni in upokojeni, dalje tisti, ki niso v službi ali upokojeni, a imajo kakršne koli dohodke v znesku nad 1700 din mesečno, poljedelci, ki plačajo 200 din ali več letnega neposrednega davka na dohodek in tisti, ki so v raznih zavodih, ustanovah in bolnicah več kakor mesec dni.

Vsi ostali imajo pravico do polne invalidnine.

Invalidnina pripada staršem samo, če padla, umrla ali pogrešana oseba ni zapustila žene ali otrok, ki bi prejimali invalidnino, dedom in babicam pa samo, če padla, umrla ali pogrešana oseba ni zapustila žene, otrok ali staršev, ki bi prejimali invalidnino.

Starši, dedje in babice, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z dvema ali več polnoletnimi, za pridobivanje sposobnosti otrok, ki nimajo svojih ožjih rodbin, nimajo pravice do invalidnine.

Očetje in dedje padlih in umrlih, ki so sami vojaški invalidi, nimajo pravice do dveh invalidnin po uredbi o invalidskih prejemkih, temveč samo do ene, ki si jo lahko izberejo.

Kdor se še ni prijavil na invalidsko komisijo pri Štabu IV. Armije v Ljubljani za priznanje invalidnine, naj se čimprej prijavi pri invalidskih referentov pri okrajnih izvršnih odborih, kjer dobi predpisane tiskovine za prijavo in vse potrebne informacije. Pri prijavi prijavljanju in pojasnila pa dobi lahko tudi pri okrajnih odborih vojni invalidov.

Tistim staršem, dedom in babicam, ki so se še prijavili po 31. juniju 1947 za priznanje invalidnine, pa invalidska komisija pri Štabu IV. Armije še ni rešila ali pa jim je izdala na podlagi prvotne nespremenjene uredbe o invalidskih prejemkih zavrnjeno odločbo, ni treba vlagati ponovne prijave, ker bo invalidska komisija vrela njihove prijave po službeni dolžnosti ponovno v pretres.

OPOZORILO

Bolezenskimi invalidom iz narodno-osvobodilne voje

Po čl. 2 zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojni invalidih z dne 2. decembra 1947 (Uradni list FLRJ števil. 106 z dne 13. decembra 1947) je za osebe, ki zahtevajo, da jim priznajo za vojaške voje invalide zaradi bolezni, dobljene v narodno-osvobodilni vojni od 17. aprila 1941 do 9. maja 1945 ali v sestavi bivše jugoslovanske vojske med vojni s sovražnikom od 6. do 17. aprila 1941 ali pa zaradi bolezni, ki so jo dohili pozneje kot vojni ujetniki v taboriščih, rok za prijavo podaljšani do 30. junija 1948. Kdor vloži prijavo po tem roku, mu ne bo priznana invalidnina, pa tudi ne druge pravice po zakonu o vojaških vojni invalidih.

Prijemki, priznani bolezenskim invalidom po prijavi, vloženih po 8. decembru 1946, to je po prvotnem roku za prijavo, tečejo od dneva vloženja prijave. Prijave vlagajte na invalidsko komisijo pri Štabu IV. Armije, ki jo sestavljajo invalidski referenti pri okrajnih izvršnih odborih, kjer dobiš predpisane tiskovine za prijavo in vse potrebna pojasnila.

Pohitite a prijavo!

oficirske šole, ki je tudi bila v Cerknem.

Pričeli smo se spet spuščati v vas. Gnala nas je skrb, kaj je z drugimi. Propadli švabskih napadov smo bili vajeni, a vendar to pot nismo bili mirni... Tako nepričakovane napada in silovitega ognja šola še ni doživela.

Spuščali smo se s hriba, ki leži proti Lahnu. Pot je šla po blatni kotanji, segajoči ponekod do kolena, ponekod je bila globlja, ponekod pa bolj plitva. Na nekem ovinku opazim v blatu razmetane, raztrgane zvezke in šapirografirane »Osnove leninizma«. Okorna kmečka roka je v zvezek pisala beležke iz kurza. Poženem se nekaj korakov po kotanji navzdol in — drug za drugim leže v kotanji pobiti tovariši. Vsa je imel od strela nabrekli tlilik in je iznakažen obraz. Mladega fanta — kurirja iz Tribuše — sem takoj spoznal po zelenih našivih na sukniču. Pred nekaj dnevi sva govorila in mi je dejal, da bo poštar, ko bo svoboda. Slavico z Gorenjske sem spoznal po svetloplavih, vzvalovanih laseh. Še včeraj je sedela v prvi klopi, zapisala vsako besedo predavatelja in si povrh še zmeraj ukradla trenutek za smeh in veselje — zdaj pa leži tu negibna, z glavo v zemlji, mrtva.

Drugo za drugim so se vrstila trupla. Vsako z nabrekli tlilikom. Vsako v približno enaki legi. Z grozo in strahom sem šel naprej mimo dragih, mrtvih tovarišev. Kdaj bo konec te žalostne verige? Bil sem tako potrt in presunjen, da nisem mogel šteti. Še danes ne vem, ali jih je res bilo dvajset, ki so padli v tem krvavem klancu.

Ne spomnim se imena tovarišice.

ki so jo mrtvo slekli, ji razrezali prsi in jo vso razmesarili.

Pozneje sem zvedel, kako so padli v kotanji. Nemci so namestili v zvonik v Cerknem težki mitraljez in z njim kosili v nasprotni klanc. Skoraj vsa kolona, ki se je umikala po poti kotanji, je padla. Dreve ob poti so rafali mitraljeza dobesedno ogorlili. Nato pa so pridrevli Nemci z leve strani in v kotanji ležale tovariše, med njimi so bili mnogi težko ranjeni, drugi so se borili s smrtjo — pobili do konca s strelji v tlilik. Tako kot se je kolona pomikala, je obležala v kotanji. Nekateri so še mrtvi bili malo sklonjeni, kot bi se hoteli z zadnjimi močmi pognati naprej čez čisto v varni gozd, ki je bil le nekaj deset metrov naprej.

Vas je bila žalostna in skoraj prazna. Kmetje so vozili ranjene in nosili mrtve na vozičke pokopališče. Žalost in bridka resnoba jim je ležala na obrazih. Na nekem balkonu sem zagledal duhovnika Piščanca. Pogledal sem mu naglo v obraz: nekaj škodoželjnega, triumfalnega, čimnegega je bilo na njem. Samo za hip sem ga pogledal, pa sem vse razumel. Malo korakov naprej sem zagledal znano belogardiščno učiteljico. Doslej je nisem nikdar videl na cesti. Pred nekaj tedni sta bila aretirana in ob aretaciji priznala, da sta širila med znani belogardiščno literaturo. Drugega pa sta se — prav tako kot peščice njihovih padcev — držala vedno doma. Zdal se pa naenkrat oba kažeta, kakor da bi hotela reči: »A ste jo izkupili! Konec je vašega gospostva v Cerknem! Zdal smo mi na vrstili! Preiskava je čez nekaj dni ugotovila, da so Nemci izdelali dobro premišljen načrt za napad na Par-

tijsko šolo s pomočjo te špijanske klike v Cerknem, ki je za ta zločin tudi prešla, kar je zaslužila.

Napad so Nemci izvedli takole: ponosni so se s pomočjo belogardištnih vodijev pripeljali skozi vse naše postojanke do gozda nad Cerknem. Tam so počakali, da je bila ura osem, ko se je običajno pouk v šoli že začel in so bili kurzisti zbrani. Nato so navallili v loku na vas takoj, da je bilo poslopje šole v središču napada. Njihov težki mitraljez je takoj stekel v zvonik, od koder je povsem obvladal prostor okrog šole in hribe na drugo stran. Razdelili so se v tri kolone: ena je šla na šolo naravnost čez potok, da bi, če bi preprečila umik nazaj, drugi dve pa sta šli ob straneh vasi. Njuna naloga je bila preprečiti umik na levo in v nasprotni hrib. Kakšna sreča je bila, da smo prejšnji večer spreminili dnevi red pouka in da so Nemci našli šolo prazno, kar jim njihovi beli voluhni še niso mogli poročati.

Vas so se vračali tovariši. Pri našli so žalostne vesti: »Silvo«, španski borec, je padel. Član Pokrajinskega komiteja za Gorenjsko — »Ambrož« je padel in še mnogi, mnogi drugi... Med padlimi so bili tudi nekateri tovariši iz zaščitne čete in nekaj domačinov. Prijeljal so težko ranjeno Greifovo. Imela je kosti na nogi prestreljene, a se je pogumno smejala: »Saj ni nič hudega! Tudi komandant Dušan je bil tekoče ranjen. Srečanje je ušlo smrti. Ves v krvi je ležal na čisti, kamor so pritekli Nemci. Mislili so, da je mrtve in šli naprej. Tovarišica iz Tolminskega Loma se je vrnila vsa vročična. Spraševali smo jo, ali je ranjena. Rekla je, da ni. A je bila lahko ranjena, da sama ni vedela.

Tekla je v hrib, a za njo so streljali Nemci kot za zajem. A ona je samo tekla, dokler ni izginila v gozdu. Predavatelj Dušan je odgovoril sree in je obležal na čisti, kamor so čez nekaj minut prišli Nemci. Nek kurzist ga je sredi največjega ognja vlek v bližnji gozd in ga rešil. Mnogo je bilo podobnih primerov lepega tovarištva v tistih kratkih, težkih minutah. — Ko so nekateri tovarišice videli, kako padajo v klancu tovariši, ki so se umikali v hrib, so stekle nazaj v vas in se poskrile po hišah. Nemci so začeli preiskovati po hišah — a jih je Cirilov hodec naglo pregnal. Nemci niso nobene odkrili.

Kmalu se je pričela večja nemška ofenziva po vsej severni Primorski. Kurz je bil končan, le nekaj predavateljev in izpitni bi še bilo treba opraviti. Zaradi ofenzive na se je kurz takoj razšel in po sklepu vodstva šole so vsi dohili najboljšo oceno, saj so odlično prestali težko, krvavo preizkušnjo borbe in težko šolo življenja.

Ko so kurzisti odhajali, smo še enkrat zapeli priljubljeno pesem:

»Ti mlad Slovan...
zdej puško v dlan...
Svoj trud ne bo zaman...
Vsem so se zasvetile oči od težke žalosti in od gnjeva. Spomin na tiste, s katerimi smo tolikokrat peli to pesem in ki jih ni več, je ta hip še močnejše oživel... Razšli smo se kot bolj zreli in bolj predani naši borbi.

Slava padlim kadrom Primorske in Gorenjske, nadim kot žrtve za hrabrega napada fakištnih zveri in belogardiš